

TIMISIANA.

Foia pentru trebuințele poporului roman.

— Viștia prin luptă! —

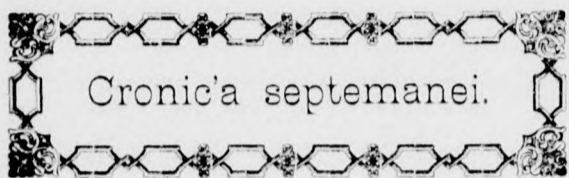
Apare în fie-care duminică.

— Lupta pentru viștia! —

Prețuri: Pentru Austro-Ungaria:
pe un an întreg 4 ft. — pe 1/2 de an 2 ft. — pe 3 luni 1 ft.
Pentru străinatate:
pe un an 14 franci. — pe 1/2 de an 7 fr. — pe 3 luni 4 fr.

Un număr costa 10 cr.
Anunțuri se publică cu 6 cr. de sir pentru fie-care publicare și 30 cr. timbru.
Redacțiunea și administrațiunea țării e în Timișoara (Meier-

höfe, Schwanengasse 49) unde sunt a se adresa toate corespondențele pre cum și banii de prenumeratiune.
Manuscripte nefolosite nu se retrimite.
Epistole nefrancate nu se primesc.

Cronica săptămânii.

Foc în Balcani!

Flacări uriașe și-au întins brățile pe după mijlocul carunților Balcani, și pleșnele lor bat în palme de asupra verfurilor albe și presiuge! . . .

Un foc grăsnic a erupt în Balcani, și s'a latit, și se latiesce cu pași repedi!

Angerul păcii și-a întors față de catra lume, și adânc măhnit, cu lacrimile sale nevinovate, face cea din urma încercare de a potoli focul aprins! . . .

Înzădat e toată opintirea!

Pământul geme sub tropotele cailor asudați; vezduhul clocotesc și vonvâe de multimea plumbilor carii sau luat la întrecute cu ventul, ear' sabiele ascuțite despart în două aerul îngrosiat cu suspinele cele din urma a le jertfelor nevinovate!

Omenii sau înmulțit, nu mai încăp toți în lume!

Pământul a flamandit, și cere de mâncare!

Carnea de om 'l satura numai, și sângele omenesc 'l îngrășă!

Dati îi oameni buni! dati îi se se sature, caci nimic nu e mai eștin pe lume, decât sângele de om! . . .

Omoriti-ve oameni, unul pre altul, caci nime nu ve va trage la răspundere! . . .

Fratele și-a ridicat arm'a și mân'a în contra fratelui, de un sânge și de o lege, — și Europa cea cultă, Europa cea umană, stă cu mâinile în sên, și se delectează cum se bat și cum se omor frații între sine! . . .

Resbelul s'a început!

Serbi'a, constrinsă de înpregiurari — dice ea — dar noi credem, că constrinsă de nisce mâni care lucra în ascuns, a declarat resbel Bulgariei încă în sêmbat'a trecută, și de atunci armat'a ei a și trecut peste granițele bulgare, și au și avut unele ciocniri cu trupele din Bulgaria.

Acest pasiu al Serbiei nu a suprins pre nime, pentru că se scia, că dușmani'a,

cea mare a țerei acesteia fatia de Bulgaria nu se pôte potoli pe alta cale decât pe calea — luptei!

Nu trebuie mare pricepere la aceea, de a puté combină, că din lupt'a acêst'a a țierilor sorori după sânge și după lege, care va eși învingătoare! Se scie că armat'a Serbiei e bine eșercitată până ce a Bulgariei e începătoare, abia eșita din leagan. La număr apoi acêsta din urma abia face pe jumătate din armat'a Serbiei. Cu toate aceste bulgarii, carii sunt pregătiți la toate, nu se vor predă cu una cu două; ei dic că mai bine o mörte vitejască și glorioșă, decât o viștia în rusine și subjagare! Bine dic, și bine fac! . . .

Proclamațiunea regelui Milan,

ca care a însinuat poporului seu începerea acțiunii contra bulgarilor, suna în următorul chip:

— „Credincioșii politicei tradiționale a Obrenovicestilor, — întru așerarea intereselor tradiționale a le patriei, am făcut Eu, cu ajutoriul credincioșilor reprezentanți ai scumpului meu popor, punerea în mișcare a tuturor mesurilor provocate prin calcarea contractului din partea principatului bulgar, spre a areta curat și la întieles, că Serbia nu pôte sta indiferentă fatia de conturbarea eșilibrului puterilor pöporelor din Balcan, și cu deosebire când acêst'a se întempla în favorul unui stat, care în tot momentul s'a folosit de libertatea sa, pentru de a dovedi Serbiei că e un reu vecin, și nu scie se și respecteze drepturile sale și nici teritoriul seu!

Mesurile vamale nemotivate, puse în curgere din partea principatului Bulgaria fatia de Serbia, prin ce s'a nimic ori ce comunicatiune comercială între ambele aceste țieri, au avut numai scopul de a documenta purtarea dușmanoșă a principatului bulgar, născută încă cu înființarea lui — contra Serbiei. Adnectarea ilegală și cu volnicia a ținutului Bregova, spriginirea și sumuțierea publică a tradătorilor de patriă, osândiți, în întreprinderile lor rebelice, îndreptate în contra ordinei publice din regatul Serbia; toate aceste le am suferit Eu, condus de dorinț'a a da dovedi de acea pacienț'a, care trebuie se o aiba un stat care și-a cumpărat cu sânge libertatea,

care s'a dezvoltat în mijlocul simpatiei întregii Europi, și care pe tot pasiu dezvoltării sale, a respectat și s'a supus drepturilor fiecaruia, întocmai cum s'a supus și a respectat drepturile sale. Dar' injuriile aruncate peste supușii noștri din Bulgaria, închiderea graniției, gramădirea maselor voluntarie nedisciplinate la hotarele Serbiei, atacul acestor'a asupra poporațiunii de lângă otar și chiar și asupra armatei: toate aceste formează o provocare chibzuită, pre care Eu, nici în numele celor mai sfinte interese a le patriei, nici în numele demnității poporului, dar apoi nici în numele onőrei armelor serbesci nu le am mai putut suferi; și aceste sunt motivele pentru care dau înțrare stărei de dușmaniă publică, țiesută de guvernul bulgar. Am dat ordin credincioșei și vitezei mele armate se calce peste granițele principatului bulgar. Caus'a dreaptă a Serbiei, e depusă în deciderea armelor, în viteji'a armatei și în scutul Atotputernicului. Când fac acêst'a cunoscut scumpului meu popor, conțez în timpurile aceste serioșe la iubirea lui catra patriă, și la devotamentul seu pentru caus'a sfintă serbescă! Mila n.

Proclamațiunea principelui Alexandru,

adresată poporului bulgar, suna după cum urmează:

— „Guvernul serbesc, condus de întentiuni egoistice, de a nimici caus'a sfintă a unei poporului bulgar, fără motiv adevărat și legal ni-a declarat resbel, și a dat ordin armatei se 'și puna piciorul în țiar'a noastră. Scirea acêst'a am primit'o cu mare șuperare; pentru că nu a'și fi crediut'o nici odată, că frații noștri de un sânge și de o lege 'și vor rdică man'a, și în momente grele, care sau ivit pentru pöporele din Balcan vor începe resbelu cigațoriu de frați, și că în mod neprecuțat, neuman vor purede în contra vecinilor, carii fără a face cuiva nedreptate lucra și se lupta pentru o causă dréptă, mare și glorioșă. Când cedăm toată responsabilitatea pentru maceșul de frați și toate consecințele sale pentru ambele țieri, — serbilor și guvernului serbesc, facem cunoscut inbitului nostru popor, că am acceptat resbelul declarat din partea serbilor, și dăm ordin

armatei noastre curajoase se începă operațiunea în contra dusmanului, și se apere cu energia țării, libertatea și onoarea poporului bulgar. Causa noastră e sfântă. Avem speranța, că Dumnezeu ne va lăua în scut, și ne va da spriginul necesariu spre a învinge inamicul. Suntem convinși că poporul va sări întru apararea cauzei sfinte, că tot bulgarul care poate purta arma va grabi sub steag, că se lupte pentru țară și pentru libertate. Rugăm pe Dumnezeu să ocrotască Bulgaria, și să i ajute în dilele grele care a ajuns-o. Dat în Filipopol în 14 Noemvrie. Alexandru.

Opiniunea publica în Rusia.

Precum Serbia, așa și Bulgaria au stat și stau și astăzi sub protectoratul Rusiei, care a dat celei prime independența ear acesteia din urma — viața. Și mamă nu e multămăta nici cu una dintre fiecele sale; toate foile din Rusia condamna pasivul nesocotit al Serbiei, făcut cu declararea resbelului. O gresială e această — dic ele — mai mare de cât a bulgarilor, făcută cu prilejul declarării uniunii lor! Bulgaria e țara autonomă, dar nu independentă! Principele ei va să fie Turciei, nu dispune de dreptul de luptă și de pace, prin urmare nu se știe, ca declarând Serbia resbel Bulgariei, are de cuget a se bate cu această, sau cu mai marele țerei acesteia! Dic foile mai departe, că Rusia nu este permis să stea indiferentă și să se uite cum se măcelărează bulgarii eliberați prin ea, din partea serbilor, cari sunt de un neam și de o lege cu densii!

Principele Alexandru pleacă la război!

Noaptea la 2 ore a primit principele Alexandru telegramul care conținea declararea resbelului, și la 5 ore era densul și întreg orașul Filipopol în — picioare. Trimitiile sunau pe toate străzile alarma, ostășii erau adunați în piața sfintei Maria, ascultând și primind cu entuziasm vorbirile comandantilor lor. La 11 ore s'a dus principele cu toți ofițerii în biserică a catedralei unde s'a celebrat chemarea duhovului sfânt. La intrare episcopul Gervasiu i-a întins crucea ca semnul învingerii. După seversirea ceremoniei, episcopul a cetit cu glas înalt proclamațiunea principelui, primită cu vii aplauze și cu entuziasm din partea poporului. La usița bisericii au asteptat damele esirea principelui din biserică, predându-i un frumos buchet de flori, apoi în piața i-a adresat primariul orașului o vorbire, la care principele emotionat a răspuns: ca densul e gata a și jertfi și viața pentru unirea bulgarilor. La 2 ore apoi a plecat cu trenul — acompaniat de ministrul Karavelov — spre câmpul de luptă.

Conferința puterilor mari

continua și acum cu ținerea ședințelor, și crede că resbelul nu va avea durată lungă. Turcia și-a formulat punctele asupra caror a are conferința să aducă hotărâre, și care sunt următoarele: 1. Un inpuțernic

se provăce pe principele Alexandru în numele Turciei și a conferinței, se se retrage din Rumelia. 2. Tot acela se provăce apoi și poporul la supunere și la restabilirea ordinii de mai înainte. 3. Acest inpuțernic se fie însărcinat ca comisariu, și cu agențele guvernatorului, și în fine 4. Se se alăga o comisiune internațională, care se primăscă și se censureze plânsorile poporului din Rumelia, referitoare la administrațiunea cea rea. Punctele aceste nu s'au luat încă la dezbateri, pentru că conferința de câteva zile nu ține ședințe fiind un membru al ei (Nelicov reprezentantul Rusiei) — bolnav.

Sangele nevinovaților.

Armată serbescă trecând granița, face pași repede înainte, spre a ajunge cât de curând la Sofia, capitala Bulgariei. Bulgarii fiind alțcum și la număr mai puțin, nu pun mare pedecă acestei inbulzeli, din ce se deduce că bulgarii și crăția puterile pentru o luptă deciziătoare, care se va întâmplă nesmintit în apropierea Sofiei. Știrile sosite de pe câmpul războiului ne spun, că primă luptă mai însemnată s'a întâmplat la Tiaribrod și Trn. Serbii voeau să pună mână pe terenul dintre drumurile care duc spre Trn și Tiaribrod. **Bulgarii sau opus cu vitejia nemărginită.** Un batalion se luptă în contra a două regimente serbesce! Batalionul bulgar nu s'a miscat din loc, făcând mare pierdere serbilor. În sfârșit înse bulgarii a trebuit să se retragă la Slivnitia, ear Tiaribrodul a fost ocupat de serbi. Bulgarii au avut 34 de morți și mai mulți răniți. Serbii au până acum 900 de răniți și 50 morți. La Dragoman unde se aflau numai 2000 de ostasi bulgari, încă s'a întins luptă. Serbii — de diece ori mai mulți la număr — au îndreptat atac asupra lor. Trupele bulgare sau aparat vitejesc până se s'era. Luptă această poate să devină deciziătoare pentru bulgari și capitală țerei lor, deca nu vor primi ajutoriu în ora din urma, căci serbii i-au încunșurât, spre ai putea atacă și din drept.

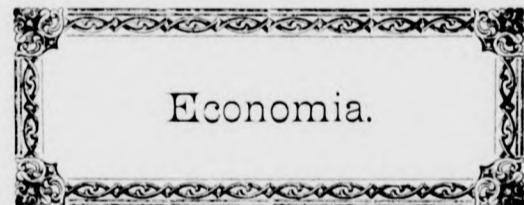
Diua a două.

Despre sfârșitul luptelor din diua următoare ne stau la îndemână următoarele două telegrame trimise de pe câmpul de resbel: Belgrad în 18 Noemvrie. Întregă Serbia e entuziasmata de izbândește armatei serbesce. Conacul serbesc e în Tiaribrod. Bulgarii sau retras din Dragoman. Eri deminecția au cuprins trupele noastre Trn-ul, nimicind inamicul cu totul. Serbii au pus mână pe mulți prinsoneri și pe două tunuri. Batalione întregi bulgare au depus armele. Generalul Lesianin a avut luptă crăncenă cu

glătele bulgare între Widdin și Cula. După o scurtă împotrăvire, bulgarii au luat-o la fugă în disordinea cea mai mare, lasând pe câmpul de luptă pre totii morții și răniții lor. Ca la o mie de prinsoneri au cădiut în mână serbilor. O luptă crăncenă a fost și la Slivnitia, sfârșitul careia ni'l descrie telegramul următoriu: Sofia 18 Noemvrie. Trupele serbesce au atacat pozițiunea bulgarilor de la Slivnitia, care e deciziătoare pentru soarta Sofiei — și încă din două laturi, de dreapta și de stânga, dar trupele bulgare luptând cu vitejia, le-au respins din amândouă laturile. Începând serbii să se retragă, trupele bulgare au luat ofensiva și au urmărit inamicul cam 6 kilometre de la locul războiului. Serbii au avut pierdere enormă. Numeroși prinsoneri au cădiut în mâinile bulgarilor.

Mai nou!

Studentii bulgari, formând un regiment separat de voluntari, în număr de 1000 de persoane, au plecat spre câmpul de resbel. — Societatea slaveana din Petersburg a înaintat o adresă țării, în care l'roga să pună capăt luptei ucidiătoare de frați. Se face contribuțiune pentru răniții ambelor părți. Principele Alexandru a cerut ajutoriu de la Turcia. Se șoptește că principele Alexandru ar fi rogat pre regele Romăniei Carol I. să fie mijlocitoriul unui scurt armistițiu.

Economia.

Despre gunoiu.

Am terminat articolul economic din numărul trecut cu promisiunea, că despre diferitele soiuri ale gunoiului, și despre aceea, că care gunoiu, pentru care pamânt e mai priincios, vom vorbi într'un articol separat.

Grabim a ne împlini făgăduința.

Mulți vor fi între cetitorii foicei acesteia cari vor strănge din umer la cetirea știrilor acestor'a, și vor dice că: „gunoiu e gunoiu, se l' ved cu numai resfirat pe holda!”

Nu e tocmai așa! Între gunoiu și gunoiu încă este deosebire, și încă marisioră deosebire.

Este gunoiu spre pilda castigat din șrematurile vitelor, și este gunoiu gatit numai din plante, precum este și gunoiu preparat din minerale

Vom vorbi pe rând despre fiecare mai lamurit.

Incepem cu gunoiul produs de animale. Aci trebuie se punem la locul prim gunoiul vitelor cornute, pentru ca acest'a se produce in cuantitatea cea mai mare. Se potrivește pentru ori care pamânt, si sub ori care planta, ear influintia lui e durabila, si efectul tot acela in decursul intregului period. Puterea lui aterna dela plantele nutritore cu care se hranesc vitele corunte. Vite puse la ingrasiare produc de exemplu un gunoiu mai tare decat vitele slabe. Gunoiul despre care vorbim se pôte amesteca mai bine si mai usior cu toriul asternut pe sub vite, prin ce putem apoi se 'l inmultim dupa placere. Gunoiul de óia. Acest'a e unul dintre cele mai tari si mai ingrasiatore soiuri de gunoiu. E cu mult mai uscat decat cel de vite cornute, si pentru aceea, dar mai vértos pentru caldur'a cea mare care o contine, se potrivește mai bine pentru pamanturi reci si lutóse, pre care le incaldiesce si le face pufóse. Asternutul de sub oi nu se pôte amestecá cu gunoiul produs de ele, pentru aceea, asternutul trebuie lasat sub ele timp mai indelungat, pana ce amestecanduse cu udatul lor se preface cu totul in gunoiu. Gunoiul de óia are un efect grabnic, inse nu asia de durabil ca si cel de vite cornute. Puterea lui nu trece peste doi ani, si si atunci numai in anul prim ii putem vedé sporiul. Graul si secar'a seminata in pamânt gunoit cu astfel de gunoiu, vor fi culcate la pamânt in anul prim. Pentru aceea este mai potrivit, a folosi gunoiul acest'a la semanaturi care se desvólta repede si nu stau vreme lunga pe holda, cum e: rapiti'a, tutunul, brozbele, inul etc. Orz se nu se samene de fel in pamânt gunoit cu gunoiu de óia, pentru ca va fi mai putin fainos ca de comun, si nu 'l vor cumperá pe sem'a berariilor. Spre a miciorá puterea cea enorma din anul prim, si astfel o a face mai durabila, este bine o se asterne pe sub oi in loc de pae — pamânt curat séu pamânt mestecat cu nasip, care inpreunându-se cu gunoiul produs de oi, se va preface asemenea in gunoiu.

Mai cu inlesnire se gunoesce pamântul cu astfel de gunoiu in fati'a locului, adeca la holda, prin asia numit'a stánare, séu bagarea oilor la — zacátore. Acest'a se face in modul urmatoriu: se ingradesce (fie cat de slab) un petec de loc din holda, de o marime amesurata numerului oilor, asia, ca pe fiecare óia se cadia 10 stangeni patrati. Aci se inchid oile peste nópte, in decurs de cateva dile. Dupa aceea se muta gardul intr'alt loc, si peste cateva dile eara mai departe, pana ce va fi gunoita tóta hold'a. Acest'a gunoie se pôte face si peste semanatura, déca pamântul nu e nici prea uscat nici prea móle.

Gunoiul de cal. Acest gunoiu, care dupa cum se scie e plin de pae, e si mai cu putere decat cel de óia, dar apoi eara de o durabilitate fôrte scurta. E fôrte bun pentru pamânt recoros si tielinos, nu e bun inse nici decum pentru pamântul nasi-

pos. Gunoiul acest'a fermenteaza fôrte iute, pentru aceea trebuie se fie in continuu tie-nut in umezala, caci altcum caldur'a lui propria ii consuma tóta puterea. Pentru straturi calde, e gunoiul cel mai bun — gunoiul de cal. Mai bine purcedem inse, déca 'l mestecam cu gunoiu de vite cornute si de porci, spre ai mai potoli puterea si caldur'a cea mare, si spre a le face amândóua mai durabile. Déca inpregiurarile nu ne permit se 'l mestecam cu d' aceste, atunci din cand in cand se acoperim gunoiul de cal — se intielege adunat la olalta, in gramada — cu câte un strat (cam de o palma) de pamânt. Gunoiul de porci. Gunoiul acest'a e apatos in urmarea nutremântului, zamos care se dá animalelor acestor'a, si pentru aceea e si unul dintre cele mai reci soiuri de gunoiu. Lucru natural, ca gunoiul produs de porci pusi la ingrasiare, carii se hranesc cu bómbe, cartofi etc. e mai bun decat acel produs de porci hraniti numai cu láhuri. Ne avénd gunoiul acest'a nici o caldura, si prin urmare nici putere prea mare, nu este bine a 'l folosi pentru pamânturi arátore, cel putien nu pur, ci mestecat cu gunoiu de cal. Pentru livedi inse este potrivit si bun, chiar din motivul ca multe bómbe de plante, nemistuite se afla in el, care incoltiesc de nou si fac earb'a din livedi mai deasa. Afirma unii ca acest'a ar fi cel mai bun gunoiu pentru — hameiu, noi inse nu ne-am convins inca.

Gunoiul de galitie. Hran'a cea mai buna o dam gainilor si porumbilor, care mai inghit ici colé si cate un insect ori cate un vermuletii, si asia e lucru prea firese ca gunoiul lor este unul din cele mai bune, care are un efect fôrte grabnic. Fiind ca nu putem castigá prea mult din el pe calea de rând, este bine a resfirá prin cotetiele gainilor din când in cand pamânt svéntat, nasip, séu pae maruntiele ori pléva, prin care procedura nu numai ca inmultim gunoiul ci 'l si inbunatatim. Se se folosésca numai la gunoiea gradinilor, caci durabilitatea puterei lui nu tine mai mult de cât un an. Mai avem se vorbim despre gunoiul produs de om, adeca despre escrementele omenesci. Acest gunoiu de o putere enorm de mare, merita se fie adunat mai cu grija si folosit mai cu pricepere decum se face acuma si s'a facut in trecut — pe la sate. Gunoiul de om e cel mai cu putere intre tóte soiurile gunoiului, si se pôte folosi cu efect la plantele din gradina, care au se se desvólte repede. Locul desemnat pentru straturi se se gunoésca dara peste eara cu gunoiu de acest'a. O parte rea are inse acest gunoiu, si anume aceea, ca produce prea multe erburi. Pentru gunoiea pomilor se nu se folosésca la nici un cas, caci caldur'a lui cea mare li va uscá ramurile nainte de vreme. Se pôte resfirá si peste semanaturi inse subtiat cu apa cat de multa, caci altcum se dogoresc tóte plantele de puterea lui cea mare.

Fôrte intieptiesce lucrà aceia, carii

din cand in cand arunca in gróp'a destinata pentru aceste remasitie trupesci cate un strat de pamânt. Prin acest'a procedura, materi'a apatósá a gunoiului acestuia va intrá in pamântul aruncat in grópa (abort, esitóre) prefacându'l si pre acest'a in gunoiu, care apoi va inpedecá si latirea mirosului greu care 'lare gunoiul de om. Prin acest'a suntem pusi in positiunea da a ne puté curati gróp'a la timpul seu mai usior, si de a puté mai usior cará gunoiul la locul destinatiunei sale.

Aceste sunt soiurile de gunoiu castigate din scrematurile animalelor nóstre, si din a le omului, care inca se tine de clas'a acestor'a.

O tema cam nedelicata si scárbósa este tem'a atinsa de noi — astadi, si cerem ertare dela onoratii cetitori, déca cumva fara voe, dar cu bune intentiuni li vom fi causat cateva momente neplacute cu insirarea acestor lucruri uricióse pe — papir. Suntem inse de convingerea, ca unde este vorb'a de folósele nóstre proprie, putem lucrá, chiar si tienándune cu o mána de — nas. Nu lesati dara plugarilor románi nici un punn de gunoiu se mérga in paguba, caci multa bogatia zace ascunsa in el! . . .

Despre gunoiul castigat numai din plante, precum si despre cel inprumutat din clas'a mineralelor, vom vorbi cu ocaziunea cea mai de aprópe.

Literatura.

Comoar'a.

Roman de Ioan Wachenhusen.

21. (continuare)

— In femeea omului acestuia, care altcum e fôrte sêrguinciósa a intrat dracul. La amead, cand veneau lucratorii acasa, s'a pus in mijloc de drum, si a inceput a povesti despre dvóstra lucruri. . . . Cu un cuvânt, am luat'o eu de bratii si am dus'o la mine, unde am ascuns'o in podrum pana ce ve'ti dispune ce se facem cu ea? Cand a audit Witter inse aceste, a adunat pre cei mai mari dusmani ai casei nóstre, si au voit se faca atac asupra casei! Am fost silit a elibera femeea, si acuma cer permisiune se o dau si pre ea si pre barbatul ei pe man'a judecatii! . . .

Porsberg 'si stránse punnii. Nu a putut se asculte indiferent raportul acest'a.

— Wehrmann! dise el invingandu'si iritatiunea. Sciu, ca cu ani in urma, cand am venit aici, cand am descoperit comoar'a care n'au facut avut, si despre care nime nu avea cunoscutia, adeca minele aceste, invidia si reavointi'a s'au fost pus se 'mi nimicésca numele bun! Au scornit'o, si paremi-se chiar Witter, ca sum jafuitoriu de bisericii, preten cu dracii etc. ce se intielege. poporul de rând crede usior.

Porsberg rise cand vediu ca Wehrmann elatina din cap afirmativ.

— Da domnule baron, si preotul batrán a ajutat respandirea scirei acesteia, ear preotul acest'a de acuma continua munc'a inceputa de antecesorul seu! adaugá Wehrmann. De ar fi implinit dl baron numai odata voea lui, si s'ar fi dus la biserică! . . .

— Pe scornituri infame de aceste nici cand nu am dat nimica, si dela datin'a acést'a nu me desvátii! dise Porsberg.

Wehrmann uimit privi la baronul.

— Dar' treb'a astfel sta, dise el — si ceva trebuie se facem. Acasa pot vorbi ce le place; nu îi putem oprí; dar' in public, nu putem concede... Nu ne remane alta, decat pre cei de acord cu Witter si femeea sa, ai delaturá, si acést'a am si facut'o. Li-am abzis servitiul. Cu aceste cuvinte scóse el un papir din buzunariu. Eata list'a! Pana acuma sunt cam la treidieci, dar voi sci eu si numele celoralalti, si-i voi trage naintea judetului si pre aceia.

Porsberg tremurá.

— Te-ai pripit Wehrmann! dise el. Ómenii au facut un pasiú grisit dar' si vor recunósce gresial'a!

Wehrmann nu 'si recunósce stapánul.

— Déca domnul baron si pre acestia îi agratieaza, atunci nu mai stau bun pentru nimica. Am sfirsit'o cu supunerea!

Porsberg elatiná din cap.

— In oilele trecute a amblat pe aici un apostol socialo democrat, care tieea pre Witter de cel mai de treaba om!... continuá Wehrmann. Dupa cum aud, in America au petrecut la olalta, si cred ca s'au unit, se micsozeze auctoritatea dlui baron! De atunci tot aud sioptindu-se, dar inca nu am avut ocaziune... In de séra se vor aduna la birt, si atunce...

Wehrmann iute stránse papirul din mana intre degete. Ii pica aminte, ca mai are ceva de comunicat.

— Dle baron! inca ceva! Nu o pot retacé... Witter... Witter a indresnit!...

— Ce a indresnit? intreba Porsberg cu óre care ingrigire.

— Batánduse pe pept a strigat in fati'a lucratorilor ca: „baronul dice, ca nainte cu dúedieci de ani eu am omorit pre pescariul serac, dar traga-me la lege, si eu o voi dovedi ca el e ucigasiul; el a omorit pre bietul Gottlieb Schmieder, a carui mórte inca si astadi dóra astépta dupa resbunare!“

Wehrmann abia resuflá. A spus'o!...

Abia 'si ridica ochii spre a privi in fati'a baronului, din care spre mirarea lui, nu se ivira sageti sfasietóre, ci blandeatia si moderatiune!

— Domnule baron!...

— Astadi doresc a ertá tutoror'a, Wehrmann! dise el cu glas tremuratori. Dupa ani indelungati, astadi am revedit pre fiul meu cel mai mic, vei pricepe dara ca nu eu asprime...

Wehrmann uimit elatiná din umeri.

— Asia dara domnul baron nu dispune... .

— Nimic Wehrmann! Astadi nimic!... .

Apoi 'si puse capul in pamánt.

— Domnule baron! In cazul acést'a nu 'mi pot continuá oficiul! suspiná el. Dta 'ti vei bate joc de mine, le vei crede lor, te vei teme de ei!... Dta nu sci cum trebuie tractat cu ómeni de acestia! Am dispus se mi se dee asistenta din partea politiei... si déca vor veni gendarmii...

Porsberg se sparia.

— Nu ai facut bine dle Wehrmann! Nu trebuie se o faci acést'a fara invoirea mea. Trimite un calarctiu la politia, ca nu este lipsa de asistenta, eu singur voi convinge ómenii mei despre nedreptatea care mi se face. Spune-i lui Witter mane demineatia se vina la mine! Audit'ai? Tractarea cocisiului meu fatia de femeea aceea nu a fost ca cale, de buna seama lips'a a adus'o se vorbésca de aceste! Lasa se privese si eu odata in ochii acestni Witter!

Porsberg tacú, ca si cum s'ar socotí ca ce se facea?

— Prea bine! continua el. Comunica-le ca le voi ascultá plansorile!

— Dar dle baron! Nu este vorb'a de planatori! replicá Wehrmann.

— Nu 'mi pasa, dara trimite pre Witter! dise Porsberg manios. Vreu se'l ved: óre merita se i ajute omul?... Mane voi hotari si óra... Acuma dute Wehrmann... Sci ca am óspeti... Vedi ca vatemarile aceste cat de putien me iritéza... Sanatate buna Wehrmann! Primesce exprimarea multiamitei mele!...

Wehrmann se indeparta elatinand din cap si ajuns jos in curte statú pe loc cugetand asupra celor intemperate. El a tractat cu asprime cu lucratorii resculati, si... .

— Se cedez?... . mormái el. Nici odata! Me vor ride in fatia... Si eu totusi nu pot se 'mi parasesc oficiul!...

Invértind in mana batiul cel mare cárn, esí pe usia din curte.

* * *

Servitoriul a cantat zedarnic spre séra dupa baronul, ca se 'l chiamo la thea. In fine l'a aflat in fondul gradinei, proptit de pórt'a de fer si privind riul sioptitoriu.

Porsberg fara voe urmá servitoriului.

Famili'a se aflá in salonul de thea.

Ella, cu suris amical pasi naintea lui. Porsberg confus îi intinse man'a, si confus privi la cealalti.

Ochii lui Erhard se tintira scrutatoriu in fati'a lui, cand se scólá ca s'í intimpíne. Georgina era la mésa ocupata; mam'a ei avea in mana lucru de mana, de buna séma numai din indatinare, pentru ca nu lucrá.

— Astadi e cu totul altcum! dise ea, cand audi pre bar'atul ei vorbind cu Erhard si cu fét'a lui despre afacerile multe, care nu-i dau pace. Nevast'a lui observá cat e el de frant, el, pre care pana acuma nu'l miscá nimica.

De nou si de nou îi picau aminte cuvintele femeii aceleia, si apoi esamina fati'a barbatului ei. Cand observá buzele cele lipite de olalta, ochii confusi si peptul care se ridicá neliniscit: un inghetiu îi trecu prin sên. Si si mai tare se spariá cand observá ca si fét'a ei si-a tintit ochii spre tata-so.

Cu hotarire, s'a intemplat ceva ce a frant natur'a de fer a omului acestuia. Alteum Leonora presupunea, ca pre fiu alt'a l'a adus la tata, nu aceea ce el o spusese.

Vointi'a constanta, energi'a si puterea, astadi s'a induplecat intaiadata!

Leonora suspinánd privea la barbatul ei, pana ce Ella se asedia langa densa, si incepú a o mai invesele cu cuvintele ei dragalasie.

— Asia esti de harnica! dise ea. Nici cand nu te ved fara ocupatiune: d'apoi ca tu nu duci lipsa... .

— Ce e pentru alti necesitate, pentru mine e placere! respunde Leonora. De si nu pot folosi nimenu cu lucrul meu, cel putin omor timpul eu el. Dar' Erhard are se 'mi mai povestésca unele-altele. Eri chiar acolo ne-am oprit unde incepuse a 'mi vorbi de spiritism. Eu nu cred in de aceste, se póte inse ca el me va face se cred. Objectul e altcum interesant, si Erhard s'a ocupat serios cu el. Asia e Erhard ca vei continuá?... .

— Ah! Se sci tu cum sum arangate odaile tatalui meu!... dise Ella ridiend. Ar crede omul ca e la un farmecatoriu. Eu totdeauna me ingrozam cand vedeam lucrurile acele... Dar' Nick dice, ca decand eu sum in cas'a aceea, pauséza spiritele.

Leonora cu frica privi spre Erhard, care vorbea cu tata-so, si caruia chiar acuma îi intinse Georgina tas'a cu thea.

— Are inclinatiune spre un órecare morb! respunde ea Ellei. Alteum e un entusiast! Ce contrast fatia de tata-so!...

— Dar' mai avem pre cineva, care ne ajuta se vindecam pre tata! continua Ella. Un amic bun al lui, un tener fórté placut!

— Si cine e tenerul acela fórté placut? — Ei, ei, cum rosisi Ello!...

— De thea! Nu sum indatinata. Tat'a o bea fara rum!

Erhard se apropia de ele. Porsberg batranul se indepartase. Leonora observá acést'a, si ingrigita privi in urm'a lui.

— Tata-to e cu totul altcum astadi, ca de comun! Sosirea ta l'a iritat. Nu voesc se scrutez despre cari afaceri familiare a fost vorb'a intre voi... .

— O nu! o intrerupse Erhard.

— Atunci siedi langa mine si 'mi vorbesce, inse nu despre spirite. Noi nu credem in ele. Tata-to s'a indepartat? Ne-a lasat singuri?... .

— A cerot ertare! E fórté ostenit. A trebuit se-i promis ca voi remané cateva dile aici.

— Nici eu nu voi concede Ellei se se indeparteze, cu una cu dóua! strigá Georgina. Alteum nici nu a meritat se veniti aicea! Acuma vorbesce patitule! Dar nu mai pomoni de strigoi. Vorbesce despre indieni... Tat'a inca a fost diucolo de mare, dar' nu ne povestesece...

Declaratiunea acést'a aduse aminte lui Erhard de nou un lucru, asupra caruia nu a primit inca desluciri dela tata-so. Chartile primite dela Grünwald se aflau la densul, si el nu cutezá se le prezenteze tatalui seu!...

Erhard vorbea, dar' a vorbit fara a sci ca ce, pana ce in fine ostenit se indepartá si el.

— Noi mai remanem Ello! sioptí Georgina dupa ce si mã-sa se indeparta. Déca nu esti ostenita, te petrec in chili'a ta.

XLII Necunoscuti.

Porsberg astadi si-a trimis servitoriul intaiadata, cand acést'a, veni la 10 óre se 'si desbrace stapánul.

— Te voi chiemá eu! dise el cu capul in pumni, privind in jurnalul pre care avea datina a 'l cetí in pat.

Servitoriul se indepartá. Inim'a lui Porsberg era inca neliniscita. Simtia, ca spirite nevedite au intins man'a dupa el.

In fati'a lui nu s'a ivit pana acuma schimbare. Toti se aplecau naintea averei si a energiei lui. Nime nu'l iubea, dar cu supunere órba se temeau de man'a lui, pentru ca densul era protector si hranitoriu la mii de ómeni. Alteum el nu a pretins iubire ci numai temere si supunere.

Si acuma vine scirea care era ingropata de mult! Ce putea el se face alta, fatia de ea, decat se despretinésca pre respanditoriu ei!

Si fiul lui inca i a rostit cuvinte, care ce e drept nu sunau ca acusa, dar o spuneau lamurit ca se nase din convingere!

Wehrmann a cerut permisiune se calce pe capul sierpelui, si el se teme de omul acést'a! Acést'a insemneaza, a fi acús'a mai tare decat acusatul! Intru atáta s'a dejósit — incat a voit se dea satisfacere lui Witter. Óre ce influintia va avea pasiul acést'a asupra multimei?

Porsberg perduse puterea ocarmitóre, intru sustinerea auctoritatii sale. Mii de cugete îi framtantau mintea, dar nici unul nu era in stare ai afla un mod de manecare. El cupriusese o frica, cand incepú si ceriul a face sgomot. Stropi mari de plóua loveau in feréstr'a lui.

Intregul lui trecut, luptele cu sórtea, invingerea, îi picara aminte, si acuma cand era la fine, acuma... .

In casa domnea tacere . . . Toti dormeau. Si strânse fruntea între pumni.

— Spiritele eadului ear' m'au aflat! dise el desperat. Acele, care atunci 'mi siopteau la urechia „scim mantuire pentru tine!“ cand me întinsesem după straită cersitoréscă. Dar' ce am facut? Cine pôte opri pre flamând se nu manânce pôme din pădure? Nu e mama la toti pamantul acest'a. si nu e tot aceea si atunci cand cautam prin el după aur si diamant? . . . Aur! Poti se'l cauti unde voesci, si poti se'l iai de unde 'l afii! E al teu! E resplat'a mucei tale! Eu m'am ostenit! Aurul e al meu! Séu altul n'ar fi facut astfel?! Si prostii acestia vorbesc de — ja-fuire! Dovedeasca!! . . . Ochii si-i tinti de nou pe jurnal. Un nume ceti acolo . . . Nu voea se creada ochilor . . . Séri in sus si se apropia de lumina. Numele era tot acolo . . . Grönlund . . . de buna séma mostenitori . . . dar nu se scie ca unde se afla.

Acést'a a stat in jurnal! Anontiu din partea tribunalului, tiparit cu litere mari.

Porsberg cadiu eara pe scaun. Incepù a medita. Ochii lui erau astadi fôrte slabi. 'Si puse manile crucisii peste pept, apoi se stérse la ochi si lua jurnalul de nou in mana, cetind:

— „Provocare, catra urmatorii familiei Grönlund, al caror domiciliu e necunoscut.“

— „La anul 1759, cand swedii cu puterea au intrat in orasiul acest'a, după ce tot tienutul l'au fost aprins — armat'a generalului Lautinghausen care cuprinsese orasiul, au ocupat edificiul de judecata, si au ars tôte actele. După o suta de ani sau allat unele acte din intemplantare in podul edificiului, acte de mare insemnatate despre care nime nu avea cunoscintia.

Intre actele aceste s'a allat si testamentul contelui Axel Grönlund, care sub domnia lui Adolf Friedrich judecat fiind la mörte, si-a mantuit viatcia si averea prin fuga.

Grönlund era proprietaria al comunelor Ostroy si Westroy. Era cam in gura mortii cand swedii i-au ocupat posesiunea. Fiii lui spariati sau indepartat pe ascuns. Numai despre un fiu se face pomenire. Acest'a a trecut in Anglia, ear de aci in America, si mai mult nu se scie despre densul.

Testamentul afirma, ca contele Axel la mosirea swedilor tóta averea sa a ascuns'o in cripta familiara de sub biserica din Ostroy. Bani asediati acolo într'o lada de fer represinta sum'a de patru sute de mii in taleri.

Testamentul numesce si locul unde urmatorii pot aflá banii; predá apoi in posesiunea copiilor si casa edificata de contele Axel in capitala tierci.

In testament se mai face pomenire despre un al doilea document, care asemenea a fost predat tribunalului, dar nu s'a aflat între acte.

Ostroy si Westroy, fiind ca urmatorii nu s'au insinnuat, au trecut in posesiunea statului. Lada despre care face testamentul pomenire, după cum o dovedesc martori in viatcia, cu putin înainte de derimarea bisericii a fost rapita de cuprinsul ei, fara a se pute dá de urm'a fapturitorului pana acuma. Casa contelui Axel Grönlund, din capitala, care apartine la lasamantul acest'a, inca a devenit proprietatea statului. Asa-dara urmatorii necunoscuti numai testamentul si unele acte mai pot primi, spre a caror inmanuare se defige termin pe . . .

Man'a lui Porsberg dinpreuna cu jurnalul se slobozi in jos, ear barb'a si-o propti in pept.

Cateva momente sidiu asia, apoi se sculá, privi in prejur pentru de a se convinge ca ôre nu viséza.

A vediat jurnalul. L'a ridicat mai odata in

sus, si'l percurse de nou cu ochii scaldati in sânge. Apoi se prinse cu man'a de frunte; peptul i se miscá repede, abia mai putea resuflá, pana ce privirea îi era pironita sus in podul casei.

— Nu a'si fi cugetat! siopti el. Nu a'si fi cugetat . . . si nici nu am avut voe a crede . . . nu . . . nu am crediut ca cineva conduce destinele nôstre . . . dar acuma cred, si eata cad in genunchi naintea lui! . . .

Si Porsberg, omul de fer, ingenunchiá cu manile incrucisiate pe pept, si cu capul plecat.

Cateva minute trecura. Cineva batù in usia. Iute se ridica in picioare.

Chieama servitoriul, care spariat privi in fatia stapanului seu.

— Nu acuma! Vina peste jumătate de ôra! . . . dise el incet.

— Acuma sunt unspredece ôre dle baron! 'l facu atent servitoriul, care dela diece ôre asteptá se se culce stapanul seu.

— Atunci vina peste un patraiu de ôra déca cu tot pretiul voesci se me vedi culcat. Cine pôte dormi asia de timpuriu? dise el manios.

Porsberg se apropia de feréstra.

— Ce mai vrei? dise el servitoriului.

— Baronul tener m'a insarcinat se Ve predau chartiile aceste, demineatia!

— Mie? — Porsberg primi dela servitoriul o legatura de scrisori. Ce e?

— Nu mi-a spus!

Porsberg facu semn, si servitoriul esi.

Baronul incepù a mesurá cu pasi repedi chili'a, apoi se apropiá de feréstra; avea lipsa de aer curat. Plôu'a 'l lovi in fatia; nu o simti.

In cateva minute fù eara Porsberg cel de demult.

— Vor simti greumentul manei mele! striga el proptinduse de mësă cu man'a dreapta. Naintea lui Wehrmann am fost slab dar le voi areta ca sum tot cel vechiu.

— In cadiu privirea pe legatura de scrisori. O desfacù si se asiedia pe scaun.

Ochii i se sgâmboiara cand scôsa din legatura chartiele mangite, pline de prav si de jumătate arse. Una o cunoscù, o ceti si o asiedia eara la locul ei, si lua spre cetire o epistôla alaturata langa ea.

Erhard a scriat cateva siruri. Porsberg nimit le ceti, scapá din mana papirul, privind cu frie'a la el.

Ingalbeni.

— Asia-dara au aflat tôte! siopti el. Si prin fiul meu mi le comunica! Ce marinimositate! . . . Si atunci strangeau numai din umeri! . . .

Inchise scrisorile in mësă lui de scris.

— E aprôpe de necrediut! dise el — Dieci de ani au fost tôte aceste ascunse, ca astadi se se gaséca eara tôte! . . . Nimic nu lipsesce! . . . Mai antaiu Belter, tatal, care 'mi face cunoscut ca se simte bine . . . apoi Belter tenerul, cu arm'a in mana, pre care inse mane îi voi scôte-o din mani; după densii fiul meu care da érediamant misielului acestuia; si in fine raportul si legatura acest'a de scrisori, aflata in otarul Indiei, pre care mi-o trimit mie!

— Dar bine e, tôte vin la buna vreme! . . . Sum eu inarmat gata! Dar pentru astadi e destul. Se me cult. Va fi prea mult se le ispravesc tôte de odata!

Incepù de nou a ascultá. Viforul incetase, numai vuetul riului se mai audia. Lun'a se ivise de după un nor negru, intindienda-si velul argintiu peste otar.

— Astadi vreu se dorm bine, liniscit! Clatiná clopotielul. Stange lumina! dise el servi-

toriului, pasind spre odaea de durmit. Porsberg se întörse inse iute spre a privi in fatia servitoriului. De buna séma a audit ceva si el! Se vede din fatia lui! siopti el in sine.

Servitoriul îi dada mana de ajutoriu la des-bracare.

— Astadi am avut o di neliniscita! Am esit cu totul din obiceiul! dise el predandu'si orologiul servitoriului. Mane de, dimineatia se 'mi trimiti pre Wehrmann. Nu e eara ceva neplacere între lucratori? Nemernici straini mi i seduc. Nici pre mine nu me crutia ci canta se 'mi micisoreze auctoritatea! . Neascultatori si nemultiamitori nu voi hraní mai departe, chiar se sciu ca va pausá fabric'a. Ba trebue se si pauseze! Pretiurile sunt prea scadinte! . Va pausá . . . Nimic nu mai speedez, afara de aceea ce sum indatorat prin contract a spedá. Caute 'si altundeva pana! Eu inchid tégul!

Porsberg le rosti tôte aceste pe cand se desbracá. Ii servea de mangaere ideea acést'a.

— Nu uitá dara . . . pre Wehrmann! . . . Unde e canele meu?! strigá el in urm'a servitoriului. Canele ca cum ar fi priceput dorint'a stapanului, se apropia de dënsul si incepu ai lunge man'a.

Porsberg pe langa tot propusul seu de a dormi bine si liniscit se mai întörse lunga vreme in pat fara a puté adormi. Pentru o di a fost intru adevér prea mult.

(va urma)

Ciguri-miguri.

Tigan'a merge plangand la pop'a. Ddiu te alduéca parrinte! — Se traesci! — îi dice popa, — ce veste ne aduci?

— Oh parrinte, sarrutu-ti manile si picioarele, a murrít Ciucuran, fiul meu, l'a luat Ddiu n'ar avé hasna de el, si doamne, doamne, parrinte, ce mai drac de june erá; iti erá mai mare dragul de el, cand 'l vedeai cu nadragii hei vineti, cu cismele halea cu pinteni, cu caciul'a hai cu ciucur, cu mint'a hai angliusiasca, cu pip'a hai cu tieve lunga, apoi calare pe calul hel surr! doamne, doamne, ce mai june falos! . . .

— Si a murit?

— Murit, alduiasca-te halea mari si halea tari!

— D'apoi avut'a el cate nimicuri — mai in sirasi tu?

— Ba nu, parrinte, fara avea de gand se si le ié! . . . I. P. R.

Concertul corului vocal din Biserica alba

a reesit fôrte bine. Inceputul si sfirsitul produc-tiunei l'a facut capel'a militara a regimentului 83 de infanteria, esecutand cate o piesa frumo'sa. Corul vocal, bine instruat, a cantat apoi piesele „doina doinitia“ de Vorovehievici, „Cantec sicilian“ si „Earu'a“ ambele de regretatul Porumbescu, nu trebue se o mai spunem, ca cu o bravura si pre-cisiune admirabila. Partea cea frumo'sa, intru adevér artistica a concertului a format'o inse piesele cantate de renumitul nostru baritonist, dl Nicolau Popovici profesor de musica in Caran-sebesiu. Dl Popovici a cantat piesele: „Balul mascal“ de Verdi, „Cantec de iubire“ de A. Moesonyi, „Balcescu morind“ de Mezetti, „O nu'ti întóree fati'a ta“ si „Seguidil'a“ de Dim'a, apoi „Dor de resbunare“ de Cavadia. Tonul cel puter-

nic, melodios si farmecatoriu al dlui Popovici a pus in uimire publicul. Dupa concert a urmat — joc, care in veselie deplina s'a continuat pana in diorile dalbe.

Regin'a României,

care dupa cum se scie, in literatura are un renume european, a dat eara de lucru jurnalistilor. Tote jurnalele comunica despre ilustr'a scrietóre Carmen Sylva — (acest'a e numele sub care scrie regin'a Romaniei) — urmatóre istoriöra. In una din dilele trecute regin'a siedeä la mäsa, adancita in meditatie, cand i se raportéza ca dsiöra Roma lo prim'a ei dama de curte doresce a vorbi cu Maestatea Sa. Danduse intrare, biat'a fétä plangand cade la picidrele reginei spunandu-i cá: „mamei mele moribunde am comunicat ideea legendei din urma a Maestatii Vöstre intitulata: „Cum a venit mörtea“ — si astadi, cand biat'a mea mama se afla la pragul lunei nevedute, necontentit me röga se Ve comunic dorint'a ei, de a andi istori'a acest'a din gur'a scrietórei ei — Carmen Sylva!“ — Regin'a se sculä repede si facü semu se o conduce la patul bolnavei femei. Ajunse aci, lua in mana o carticica si incepu a ceti cu glas mäle istoriöra scrisa de densa. Regin'a de odata incetä, si aruncand o privire asupra bolnavei femei se infiorä, apoi sari iute in picidre, si inbratesindu-i fétä care tremurä, dise acesteia: „Mai bine scie acumä ea decat mine ca cum a venit mörtea! Se nu îi conturbam limseca!“ Apoi se întörse si inchise ochii reposatei, lipindu-i genele de olalta, dupa aceea condusa pre neconsolabil'a fétä din locul de gele, sioptindu-i necontentit vorbe dulci de mangaere

Foc in Folia.

In unul din numerile trecute am luat notitia, ca in Folia a ars casa locnitoriului de acolo, dl Simion Popoviciu. Notiti'a aceea e gresita, pentru ca dupa cum ne serie un corespondent al nostru de acolo, nu casa numitului a ars, ci scöla gr. ort. romana. Focul sa escat sear'a pe la 7 öre. Poporul a desvoltat mult zel intru localisarea focului, si acesteii inpregurari se póte multiamä, ca casele vecinilor, a preotului M. Popoviciu si a dlui Sim. Popoviciu au fost scintite. Cu deosebire merita lauda juratul comunal Opritia, care de séra pana demineati'a a stat in fatia locului, ajutand cu sfatul si cu fapt'a. Pagub'a invetiatoriului nu e mare, pentru ca graul si l'a fost mutat densul inca cu cateva dile mai nainte de pe podul scölei, ear cele din casa le-a scos poporul din gur'a focului.

Omor pe strada.

Intr'una din dilele septemanei trecute s'au certat doi teneri din suburbial Neulerehinfeld in Vien'a, — pe strada. Unul dintre densii inversiunat peste mesura, scösa din buzunariu un cutit si l'implantä in peptul contrariului seu, carele cadu numai decat mort la pamant. Ucisul se numea Gustav Schmid, si era servitoriu intr'una din casele de pe strad'a aceea, ear ucigasiul, care abia dapa o öra s'a putut aflä, se numesce Schnötzingler, si e diasiu de — profesiune. Fratele seu a fost in anul trecut osadit la robia pe viatia eara pentru un omor.

Multiamita publica.

Subscrisul, miscat adenc de sentiul recunoscintei si al gratitudinei me aflu indemnat a esprima cea mai profunda multiamita Magnificului Domn Teodor Papp marelui proprietariu din Lugo in pentru jurnalul „Timisiana“ ce a binevoit a mi'l abonä pe spesele sale proprii. Dau dara espresiune multiamitei mele publice pentru donatiunea-i generösa, prin care mie — ca nuni invetiatoriu lipsit de mijlöcele banali, mi-a

facut posibila lectur'a acestui jurnal. — Giulia romana 31 Oct. 1885 v. — Joan Marcusiu, invetiatoriu gr. ort. roman.

Ucigasiu lui — Gazdag.

In numerul 3 al föei acesteia am luat notitia despre un omor misterios seversit in capital'a tieriei nöstre, victim'a caruia a fost Gazdag, un fost comisariu catastral. Ucigasiu pana acumä nu sau putut aflä. Acumä inse asia se vede ca politia a dat de urm'a lor. In septemana trecuta s'a arestat veduv'a ucisului, si amantul acesteia, cu numele Tämär, si se dice ca pe langa töta tagaduirea lor, judecatori'a ar avea la mana dovedi, cá de si nu acesti doi au efectuit omorul — ei lau tiesut si aprins. E förte batatoriu la ochi, ca vedov'a ucisului la cateva dile dupa nefericirea barbatului, a adus la sine in locuintia pre Tämär, ear pre fic'a sa de 9 ani au dat'o in pensionat, la calugaritie. Vedov'a dicea ca pentru aceea duce fétä de acasa, ca se nu o conturbe in — necesul si plansétul ei. De atunci locuesce tot la olalta cu Tämär. Viati'a lui Gazdag a fost asigurata in 15 mii, care suma s'a solvit la man'a veduvei. Tote aceste inpregurari sunt de mare insemnatate, si asia credem, ca vor aduce lumina in acésta cauza misteriosa.

Cät costä o idea d'a lui Jokai?

E netagaduit, ca cel mai genial dar totodata si cel mai neobosit scrietoriu al ungarilor e roman-tierul Jokai. Abia se stirsesce tiparirea unui roman, Jokai se apuca de altul. Dar se plange si densul ca nu i se platesce lucrul dupa cum ar meritä. Asia de curand o libraria i-a platit pentru un roman in cinci tomuri sum'a de: 1000 ft. Presupunand ca in aceste cinci tomuri, cate cu 200 pagine, se vor aflä o mie de idei geniale, Jokai ar primi pentru fiecare idea — un fiorin. Are inse Jokai si idei care i se platesc förte bine. In Viena, incepand din 24 Octomvrie n. pana astadi, se representa in teatrul asia numit „An der Wien“ in töta seara o piesa intitulata „Zigeunerbaron“ a carei idea fundamentala e inprumutata dela — Jokai. Teatrul e in töta sér'a indesat. Jokai primesce pentru inprumutarea ideei sale, seara pe seara 2½ procente din venitul curat. Directorul l'a inbiat se l'plätésca — cu ruptul, oferindu-i odata pentru totdeuna 10.000 ft, dar Jokai nu a primit ofertul. Döra acést'a e ide'a cea mai scumpa a lui Jokai, de si dupa cum afirma priceparatorii, nu ar fi una din cele mai valoröse idei a le nemuritoriului poet.

Ce cetesce Tisza?

Lumea e curiosa se scie ce fac ömenii cei mari, acasa, cand se afla singuri intre patru pareti. Si fiind ca si Tisza e om mare, cel mai mare si mai puternic in tiar'a nöstra, lumea curiosa a aflat si despre densul ca se ocupa mult cu cetitul, si ca cetesce numai foi — opositionale. „Cele guvernamentale seiu eu ca me lauda!“ dice dl Tisza. In biroul de presa i se subtrag cu vönat sirurile cele veninöse din foile opositionale, ear atacurile de tot inversiunate cu — rosiiu. In una din dilele trecute inse dl Tisza a scriat la adres'a conducatoriului dela biroul de presa urmatórele: „Te rog se nu mai subtragi sirurile vetamatöre, publicate in foile opositionale, caci ti faci prea mult lucru. Si asia le cetesce eu töte!“

Victimele — vinului nou.

O mare nefericire s'a intemplat in 13 a lunei eurg. in Miscoltiu, care ne indemna a admonia cetitorii nostri se fie cu cea mai mare bagare de séma cand intra in pivnitiele in care se afla vin nou. Eata ce povestese foile straine ca s'a intemplat in Miscoltiu. Patru locuitori de acolo

s'au dus la vii, unde 'si aveau pivnitiele, cu scop se bea vin. Chiar erau se plece catra casa, cand îi picä aminte unuia din societate, ca a fagaduit nevestei sale se aduca pe séma casei si o sticla de silvoriu. Se duce de nou in podrum. dar' nu mai vine napoi. Accidul carbonic — care se naace din ferberea vinului — l'a ametit si l'a trantit la pamant. Unul din societate se baga intr'un terdin dupa el in pivnitia, se l'chieme acasa, dar' nici acest'a nu se mai întörce. Al treilea o patiesce asemenea. Celalalt presupunänd ceva reu, alearga acasa si alarmeaza cativa ömeni, carii venind in fati'a locului nefericit, intra in pivnitia, de unde scot pre cel care a intrat mai in urma, ametit numai, ear pre cealalti doi — morti.

Unde e — inspectorul?

Inspectorul regese de scöle din comitatul Siopron, calatorea in afaceri scolare, dintr'o comuna intr'alta. Intr'una din dilele septemanei trecute i s'a intemplat inse ceva, ce putini muritori o vor fi patit'o. Cocisiul l'a pierdut pe drum intre comunele Dörfel si Köbalom! S'a intemplat adeca asia: Cocisiul, un fiackerist beat cum se cade, a dat bicu cailor, de aceea mergeau mancand pamantul. Drumul fiind cam borduros, cocia se legana ca luntrea pe apa, cand e viforul mai puternic, ear domnul inspector tot facea la matanii actusi in dreapta acusi in stinga, pana ce de odata se vedu aruncat in aer, ear de aci trantit jes la pamant, intre glämpi; cocisiul tot manä de 'ti era drag se te uiti la el, si asia nu a observat ca inspectorul — nu-i, nici nu a audit strigatele bietului om latit peste gliile tari, ei abia la o in-departare de 20 de chilometre a dat de paguba. Intr'aceste inspectorul s'a tras pe picidre pana la comuna mai de apröpe, unde luandusi trasura nöua si-a continuat drumul.

Immormantare cu pedeci.

In Satmar a reposat in septemana trecuta o mutere avuta cu numele Mesarosiu, pre care, la immormantare, a petrecut'o intreag'a comuna. Gröp'a era gata pentru de a primi remansitele ei pamentesci, si in gröpa era un om care avea se asiedie sierul — dupa cum se cuvine. Cand s'a slobozit inse sierul in jos, de buna séma fiind cuele prea slabe, acoperemantul a särin in sus, ear mörta a cadit din sierul deschis peste omul din gröpa. Multimea s'a spariat si a luat'o la fuga. Abia intr'un terdiu sau aflat nisce ömeni curagiosi, carii au scos din gröpa pre bietul om spariat, si au aruncat pamant peste mörta, asia, fara a o mai asiedia in sierul.

Invitare.

Corul vocal al agronomilor romani din Letcusesci are onöre a invitä publicul roman la serat'a de cant, impreunata cu dans, care se va tinea la 14./2. Noemvre a c. in ospetaria Domnului Lazar Weisz dn loc. Venitul curat e destinat pentru bibliotec'a amintitului cor. Pretiul de intrare: de persöna 50 cr. Cu töta stima Comitetul arangiatoriu — NB. Program'a pieselor musicale se va vedea in sal'a de cant, piesele se vor esecuta sub conducerea Dlui Traian Bratescu.

Cäti teneri romani studiazä in Timisiöra?

Reverendissimul domn Petru Anc'a paroch, asess. cons. si mitrop. ca profes. de limb'a si lit. romana la scölele superiöre din Timisiöra, a avut bunavointi'a a ne comunicä urmatórele date scolare: la gimnasiul, scölele reale, industriale si comerciale, apoi la scölele comunale din Timisiöra sunt inserisi de ascultatori ordinari, teneri romani gr. ort. de seculul barbatesc 132, ear de seculul fem. 23.

Sciri marunte.

Sfintire de biserică. In comună I n a n d in Bihor, in 25 Octombrie s'a sfintit biserica gr. ort. romana, reparata de nou, prin magnif. domn Jero-teiu Belesiu vicariu episcopesc in Oradea-mare; ear in 28 Octombrie s'a sfintit biserica gr. ort. romana din opidul Cermeiu — care de nou reparata, prin preotul de acolo dl Isai'a Goldisiu cu o asistinta frumoasa de alti preoti din vecinatate. — **Scola de agricultura.** Dumineca in 27 Octombrie sau deschis cursurile la scola practica de agricultura din judetiul Roman in Romania prin ministrul roman de agricultura dl Anast. Stolojan. — **Viatia pentru ochi slabi.** In Seralievo s'a sinucis un cadet din armata austriaca, din motivul ca fiind scurt la vedere, nu putea se inainteze la rang de oficeri. — **Sinucidere.** In Timisióra s'a sinucis dilele trecute un oficeriu din armata comuna, supratenentul Worrel. Motivul e necunoscut. — **Omoruri.** In Lugosiu s'a aflat o servitoare cu numele Roza Dumbraveican morta in pat, sugrumata de mani-straine. Faptuitoriu acestui omor se crede a fi un strengariu cu numele Dionisie Jursiu, seu un artilerist, Vasile Tóder alias Gioe'a. Ambii sunt arestati. — In Zorlentiu mare a omorit Danila David, cu toporul, pre padurariul Constantin Dalea tot de acolo. Ucigasiul s'a predat singur judecatoriei. — **Dare pentru holtei.** In ministeriu tiei nostre se lucra la o lege de dare, pentru cei — neinsurati. Holtei carii voesc se scape de ea — insere cat de graba. — **Nascere in — birja.** Ana Gruber din Viena fiind in alta stare, si apropianduise ora de nascere, s'a suit intr'o birja, dand ordin coicisului se o duca la spitalul cutare. Cand s'a scoborit din trasura nu mai era singura, caci pe drum daduse viata la — doua fetitie. — **Mama fara inima.** Intr'o comuna din Ardeal o nevasta cu numele Roza Stefan si-a inchis baatul in casa, si apoi a dat foc casei. S'a arestat de loc. — **Repunere si suspendere.** Dl Ales. Reck notariu cercual in Susanovetiu a fost repus in oficiu, ear judele comunal de acolo care s'a inpotrivit acestei repuneri s'a suspins din oficiu prin pretorele cercual Dl Const. Lazar. — **Sermani avuti!** O maere de 89 de ani din Kent, cu numele Walker s'a spandiat din motivul ca nu avea copii carora se testeze averea sa de cateva milioane. A testat'o pentru scopuri filantropice!

Voci din public.

Stimate Domnule Redactor!

In unul din numerii ultimi ai „Luminatoriului“ a aparut o notiia malitiosa referitoare la persoana mea, care nu o pot lasa fara rectificare; si fiindca seiu, ca „Luminatoriul“ nu da loc nici odata la vre o rectificare a scirilor ori articulelor aduse de el, precum ar fi datorintia fiecarui journal, daca vre se fie impartial, si daca vre se informeze publicul seu cetitoriu corect despre starea cea adeverata a lucrului, vin si te rog se dai loc in pretiuita-ti foia „Timisiana“ la urmatoarele renduri:

E adeverat, ca dl M. Jokai m'a provocat si pe mine se conlucra la opul principelui de corona Rudolf, care va est in brosiure semilunare sub titlu „Monarchia Austro-Ungaria in cuvinte si icone“. — dar e adeverat si aceea, ca eu i-am atras indata atentiunea asupra barbatilor nostri cei mai eruditi, carii mult timp s'au ocupat cu studiul istoric ethnografic al romanilor, si intr'acestia in locul prim asupra dlui George Baritiu, pe care l'tien eu de cel mai

chiamat a scria cu deosebire despre dezvoltarea istorica a romanilor din tier'a acest'a. Dl Jokai mi-a respuns ca el bucurosi primesce conlucrarea dlui G. Baritiu, dar fiind ca nu seie sigur, daca va primi ori nu o atare insarcinare, nu pote se espuna pre principele de corona la un eventual refus; dar inse, daca me voiu informa eu mai nainte, si i voiu impartasi, ca e gata se conlucra, el indata direct il va provoca in numele principe lui de corona.

Eu am scris despre acest'a dlui Baritiu inea in dio'a aceea, adeca in 5 Octombrie st. n. si am transmis epistola recomandata la Sibiu, de unde inse pana in dia de adi n'am primit nic un respuns. Am addit, ca dl Baritiu nu este la Sibiu, ci la Oradea-mare; am scris indata dlui Josif Vulcan, de la care am primit respunsul, ca de vre o doue septemani s'a dus de acolo, dar nu seie in care parte. Pe cealalti scriitori romani, asupra carora am atras atentiunea dlui Jokai, parte li provocase dsa deja, parte li va provoca.

Acestea am tienut de lipsa a le insira aci pentru ca fatia cu publicarea malitiosa a „Luminatoriului“ publicul roman se vadia, ca mi-am simtit forte bine positionea modesta pe acest teren fatia cu scriitorii numiti si de mine, si ca dl Jokai a fost prevenitoriu si gata a provoca pe barbatii nostri literari de renume. Ear ce se atinge de persoana mea n'am putut se refus insarcinarea onorifica, pentru ca dl Jokai a dorit se aiba si in fatia locului pe cineva, care se compuna grupe frumoase romanesci, si se mijlocesca desemnarea lor prin artistii intreprinderei, carii vor veni in fatia locului si care apoi va descria acele grupe si unele datine ale poporului; de aceea me voiu si margini mai mult numai la descrieri, lasand serutarile scientifice barbatilor nostri mai chiamati. Dar am pus si aceea conditiune, ca trebuie se am destul timp pentru culegerea datelor, caci dien, provocaria la conlucrare, cam tardiu s'au intemplat.

Voiu face, cat mi vor permite puterile, dar ce voiu scria, de sigur, va presenta pe romani asia, cum sunt, va se dica, si cu partile lor bune. Au dora ar fi voit „Luminatoriul“ se scrie si in acest op grandios, care se va lati in sute de mii de esemplare, numai streinii despre romani, carii l'numesc lenesiu, spurcat, decadit etc.? Aceea de sigur seie si dsa ca indata ce repasesce un roman, locul aceluia l'ocupa forte usior un strein. Eu doresc se conlucra toti scriitorii nostri de renume, ca se representam poporul roman in mod corespundietoriu in aceea carte. De aceea si datorintia fiecarui roman este, ca indata ce i se da ocaziune se conlucra dupa puterile sale ori direct prin scriere propria, ori indirect prin culegere de date, prin formare de grupe etc. La timpul seu voiu si ruga cu deosebire pe domnii preoti si invieteri se-mi dea mana de ajutor in directiunea acest'a.

La celelalte scrise in notiia Luminatoriului nu reflectez. Noi toti, carii cunosem pre redactorul in persoana, si mai de aproape, am esperiat'o destule ori, si o esperiam in tote dilele, o scim dara forte bine, ca ori ce, ce nu face Domuealui, e numai carpeala, e reu, nu e romanesc, se fie chiar de interesul cel mai mare national, si seu nu ia nici o notiia in jurnalul seu, seu injura si batjocuresce. Chiar si intemplari bisericesci si scolare romanesci, de interes comun, sunt lucruri fara importantia, indata ca nu e dragutia sa persoana la mijloc, si notabene ca factor principal. Dar indata ce e barem in catva si persoana s'a interesata, din lucrul cel mai neinsemnat face eveniment mare; bunaora ca in cazul cel mai nou cu ocaziunea deputatiunei romanesci la jubileul episcopului Bonnaz, unde din intemplantare si el a fost de fatia, desi nici el nici soerul seu n'au avut nici cel mai mic merit in acest'a cauza, caci lor nici prin minte nu le trecea, ci chiar aceia, pe

carii el tot li injura, a indata si a pus la cale si acest'a deputatiune.

De un timp incocce „Luminatoriul“ nu s'a atins de noi. In interesul seu propriu, si in interesele cauzelor nationale, ar fi mai bine se taca eu de acestea si mai incolo, caci la din contra — s'a putut deja convinge — ca strica nu numai sie-si, ci si cauzei bune.

Primesce Dle Redactor asigurarea destinsei mele stime

Timisióra in 15-lea Noembrie 1885

Petru Opristu.

Loteria.

Timisióra, 14 Noembrie 1885:
84, 41, 61, 10, 63.
 Viena, 18 Noembrie 1885:
66, 53, 89, 30, 26.
 Brünn, 18 Noembrie 1885:
90, 10, 43, 85, 33.

Piatia din Timisióra

(in 20 Noembrie n. 1885.)

Desi timpul a fost nefavorabil, piatia a fost bine cercetata, cu deosebire piatia de porci si de curechiu. Pretiurile au ramas cam cele de comun. S'a vandut graul curat cu fl. 6-7. — maza metrica; secaria cu fl. 5-5.40 orzul cu fl. 4-5.10 ovesul cu fl. 4-5.10 ear cucurudial vechiu cu fl. 5-5.20 si cel nou despoiat cu fl. 3.50-3.80 cartofii se vend cu 1 fl. sacul, semantia de canepa cu — cr. litra; lintea cu 14-20 cr. fazolea cu 9-10 cr. litra; unsorea de porc costa 64 cr. carnea de vita 48. cr. carnea de vitiel 56 si carnea de porc 48 dupa fiecare chilo; puii de gaina sau vandut cu 40-80 gascele grase cu 4-4.20 cele slabe cu 2-2.20 ratiile cu 1 ft. ciurcele cu 3-4 parechia, ear din selbaticimi sau vandut epuri cu oate 1-1.20 bucat'a; branza de oaie cu 14. — cr. cea de vaca cu 40 dupa chilo; oua sau capetat 40 de un fiorin; untul de vaca per chilo cu 80 cr. pomele au avut urmatoriul pretiu: unchilo de struguri 40 cr. o gramada de mere (5 bucati) cu 4 cr. gramada de mere de 10 bucati cu 10 cr. nuci cu 40 cr. chilo, ear alune cu — Curechiu 2-3 ft. o suta de verze.

Piatia din Budapesta.

(in 20 Noembrie 1885.)

Graul s'a vandut in septemana trecuta cam la 160.000 maji metrice cu pretiul de ft. 7-8.50 secaria circa 7000 de maji a 5.80-6 ft. orz s'a vandut 18.000 cu oate 5-6 ft. cucurudiu s'a vandut cam 10.000 de maji cu 5-6 ft. Pretiul victualielor si a horelor a ramas in septemana acesta, cam tot cele obiciunite. — S'a vandut: pui de gaina cu 70-1.20 cr. gasce grase cu 5-5.50 slabe cu 2-2.20, taete cu 4-4.80, retie grase cu 2-2.50, slabe cu 80 cr — 1 ft. parechia; epurii cu 1.40 cr. — 1.80 cr; oua 40-42 la un fiorin; untul cu 70-80 cr; unsorea 80-85 cr; crumpenele 1.80-2 ft. ceap'a 40-40 cr si aiul cu 14-15 cr. per chilo; legvar se vinde cu 14 ft. maza metrica; lardul (slania) cu 48-52 ft. maza; lan'a de oie spalata gata se cumpera cea mai buna cu 150-180 ft. ear cea mai slaba cu 90-110 ft. maza.

Pretiurile bucatelor

notate la Lloydul din Timisióra.

In 20 Noembrie n. 1885

Graul, 73 de chilogr.	fl.	cr.	fl.	cr.
74	6	60	6	80
75	6	70	6	90
76	7	—	7	20
—	—	—	—	—
Secara	5	40	5	50
Orzul	4	90	5	10
Ovesul	5	30	5	50
Cucuruzul	3	80	3	90

Proprietariu, editor si redactor respondiabil:
Teodor V. Pacatian.

TURNATORIA

de clopote si de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomanda pentru facerea de clopote noua, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toata marimea, precum si pentru construirea a mai multor clopote in acord harmonic, oferind garantia pe mai multi ani. Montate cu chivere (coarne) de lemn, fer turnat si batut; astfeliu construite, ca dupa ce sunt usate pe o parte se poata fi invartite cu inlesnire in ori-ce directiune, prin ceea ce se evita creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele gaurite si premiate

inventate de mine, care au un ton mai lung, si mai puternic mai adenc, ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot in greutate de 30 puncti egaleaza pe unul de 400 puncti.

Recomand mai departe scaune din fer batut pentru clopote, solide si frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru **orologe**, si **toace** din metal, precum si toate celelalte articole de alama si metal apartinatoare de aceasta categoria, cu pretiurile cele mai moderate. Se construiesc clopote si pre langa platire facuta in rate.

Clopote dela 300 puncti in jos, precum si stropitoare de mana se afla totdeauna per magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuiaza solid si cu punctualitate, se recomanda

Antonie Novotny.

Timisiara. Fabrica.

Mersul trenurilor calei ferate de stat austro-ungare.

(In valoare de la 1. Juniu 1885.)

Viena—Budapesta—Orsiova—Verciorova					Verciorova—Orsiova—Budapesta—Viena					Timisiara—Bazias							
Kilom.	Statiunile	Tren. Expr.	Tr. d.	Tr. acc.	Kilom.	Statiunile	T. Exp.	Tr. d.	Tr. acc.	Kilom.	Statiunile	Tr. de					
		cl. I*	cl. I-III	N. 1.			per. n15	cl. I-II	cl. I-III			per. n17	Or. cl. I**	per. n 18	N. 2	cl. I-III	pers.
		ore m.	ore m.	ore m.			ore m.	ore m.	ore m.			ore m.	ore m.	ore m.	ore m.	ore m.	ore m.
—	Viena . . . . . pleca	11 20	9 —	4 30	9 23	—	Verciorova . . . pl.	12 04	5 50	6 2	—	Timisiara [sos] pl.	5 45	4 50	8 20		
278	Budapest a sosesece	6 9	5 27	10 10	5 25	6	Orsiova	12 10	4 20	7 03	34	Voitek	6 6	6 2	10 47		
—	Budapest a . . . . . pl.	6 20	6 15	10 40	7 40	25	Baile Erbulane . . .	12 44	5 53	7 36	75	Versietiu	7 64	7 40	1 34		
350	Czegled . . . . . sos.	—	8 54	12 04	9 35	29	Mehadia	—	5 8	—	95	Jasenova	8 38	8 50	4 26		
—	Czegled . . . . . pl.	—	8 58	11 25	9 50	57	Porta orient	—	6 21	8 50	121	Bazias . . . . . sos.	8 54	9 20	4 58		
468	Szegedin . . . . . pl.	10 36	12 44	2 2	1 23	96	Caransebesiu . . . . . sos.	—	7 32	9 52		Bazias—Timisiara					
580	Timisiara [Jos.] sos.	1 6	4 12	4 50	4 20	—	Caransebesiu . . . . . pl.	—	7 37	9 43		Statiunile					
—	Timisiara . . . . . pl.	12 24	5 50	4 45	4 40	135	Lugosi	—	8 33	10 41							Tr. de
640	Lugosi . . . . . pl.	—	8 40	6 11	6 04	194	Timisiara [Jos.] sos.	5 16	10 4	11 57		T. mixt	pers.	T. mixt			
679	Caransebesiu . . . . . sos.	—	10 37	7 6	7 19	—	Timisiara . . . . . pl.	5 52	10 12	12 15		cl. I-III	cl. I-III	cl. I-III			
—	Caransebesiu . . . . . pl.	—	5 30	7 9	7 34	307	Szegedin . . . . . pl.	6 57	1 50	2 59		ore m.	ore m.	ore m.			
718	Porta orient . . . . . pl.	—	8 52	8 12	9 2	424	Czegled . . . . . sos.	—	4 58	4 58		Bazias—Timisiara					
746	Mehadia . . . . . pl.	—	10 35	—	9 54	—	Czegled . . . . . pl.	—	5 10	4 58					Tr. de		
750	Baile Erbulane . pl.	5 41	10 52	9 41	9 41	497	Budapest a . . . . . sos.	10 25	7 2	6 25		Bazias . . . . . pl.	4 —	5 —	7 50		
767	Orsiova . . . . . pl.	5 50	11 45	10 07	10 07	—	Budapest a . . . . . pl.	10 31	6 50	7 —		26	Jasenova	4 29	5 23	9 —	
774	Verciorova . . . . . sos.	6 01	—	10 28	10 28	774	Viena . . . . . sos.	3 36	9 20	12 —		46	Versietiu	5 47	6 43	11 56	
												87	Voitek	7 14	7 31	2 11	
												121	Timisiara [sos] . . .	8 17	8 18	5 59	

*] Acest tren express spre Orient merge numai Marti si Sambata. **] Acest tren express merge numai Mercuri- Joi- si Dumineca- Luni.

Voitek—Bocsi'a				Valkany—Perjamos				Jasenova—Oravitia—Anina			
Kilom.	Statiunile	Tren mixt	Tren mixt	Kilom.	Statiunile	Tren mixt	Tren mixt	Kilom.	Statiunile	Tren mixt	Tren mixt
		cl. I—III	cl. I—III			cl. I—III	cl. I—III			cl. I—III	cl. I—III
—	Voitek . . . . . pleca	7.20 dim.	6.10 dim.	—	Valkany . . . . . pleca	2.35 dim.	—	38	Jasenova . . . . . pleca	8.15 dim.	8.45 ser'a
47	Bocsi'a mont. . . . . sos	10.16 "	8.16 ser'a	44	Perjamos . . . . . sos	4.45 "	—	72	Oravitia . . . . . sos	11.45 "	10.45 "
—	Bocsi'a—Voitek			—	Perjamos—Val-				Anina—Oravitia—		
—	Bocsi'a montana pleca	4 —	5 — dim.	—	kany			—	Jasenova		11.15 dim.
47	Voitek . . . . . sos	6.20 "	7.46 ser'a	44	Perjamos . . . . . pleca	—	10.30 dim.	—	Anina . . . . . pleca	3.20 dim.	3.30 d. m.
					Valkany . . . . . sos	—	12.36 "		Oravitia . . . . . pleca	4.46 "	5.27 ser'a
									Jasenova . . . . . sos		

Arad—Timisiara				Timisiara—Arad			
Statiunile	Tren	Tren	Tren de	Statiunile	Tren	Tren de	Tren
	accelerat	omnibus	persone		accelerat	persone	omnibus
Arad	8.25	6 —	12.30	Timisiara	6.07	12.25	5 —
Aradul-nou	8.36	6.26	12.54	Temes Szt. Andras i	6.22	12.50	5.30
Nemet-Sagh	8.54	6.51	1.19	Mercizfalva	6.40	1.16	5.56
Ving'a	9.13	7.28	1.50	Orezifalva	6.51	1.34	6.16
Orezifalva	9.25	7.49	2.12	Ving'a	7.08	2.04	6.50
Mercizfalva	9.36	8.09	2.30	Nemet-Sagh	7.20	2.25	7.11
Temes Szt. Andras	4.55	8.30	2.50	Aradul-nou	7.40	2.54	7.44
Timisiara	10.32	8.58	3.15	Arad	7.50	3.10	8 —

Nota: Numerii cursivi insemneaza orele de noapte, adeca dela 6 ore sera pana la 6 ore dim. — Tr. acc. — tren accelerat. Tr. d. Pers. — tren de persoane. Tr. m. — tren mixt. Tr. o. tren omnibus. cl. class. e. — ora. m. — minuta. Kilom. distantia in kilometri.

Ca tipariul lui Emil Hossler in Timisiara.